

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Nota 3. De Contractu Mohatra, & usura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

hunc committit. Sed hoc dictu ridiculum est, & officio advocato dignum. Non licet, inquis, auctoris nummis quidquam emere; igitur nec seculi. Respondeo: quod hoc pactum licere dicat: Quod licet, aliquid de se, ac iure divino illicitum, legibus humanis licitum reddi; Janseniano Doctore dictum est. In tam absurda & acatholica, supposita sententia, cum ferina malignitate conjuncta, vos agitis. In dubiis aliquid probabiliter proponere, non erarium vocas: tu aliquid ultra, qui de errore pro indubitatis & fidei articulis venditis. Putas, Wendrocki, illam Medinæ sententiam, idque citra oppositam censuram, ut illam nobis libere intenderet; quamvis alioquin illam probabilis sit. Sed quod Censoris partes tibi videris, novas leges obtrudas, sapientum responsiones, sententiam probabilissimam, ut erroneam de eadem traducas, condonare tibi non possum; quamvis hoc phantasia potius, quam Theologi periculum videris; & Molinæ potius satyræ, quam doctrinæ sententia subscribas.

pag. 198.

NOTA III.

De Contractu Mobatru.

Quæritur Jansenius hunc Contractum damnantem, ut Molina tom. 2. disp. 310. requirunt, ut non vendantur ex intentione redimendi. ubi lib. 2. cap. 21. dub. 16. dicunt, hunc contractum nunquam carere culpâ, tum contra charitatem, tum ratione scandali: alii, ut Apologista Casuorum, illum in praxi damnant: omnes deinde præponunt varias conditiones, scilicet ut bonâ fide, sine pacto prævio, sine scandalo, & iustum pretium semper intercedat. Bonacina tract. de contract. disp. 1. quest. 2. part. 3. num. 20. pro hac sententia citat, ut Navarum, Petrum de Navarra, Label. Salon. Sylvestr. Armillam. Sed hi sunt, apud auctores Ecclesiæ ignoti, scilicet Regio-portus, quæ auctores Catholicos non curat, exemplo huiusmodi, qui omnia sua à Sæcularibus auctoribus accipiunt, nempe huius plagii ab elegantissimo & nihilino scriptore Stephano Deschamps, aliis Ricardus collatisque testimoniis convictus est. Vis autem ubi, Mercatum, de contract. c. 25. Ludovicus de contract. lib. 1. cap. 34. Salas de contract. vendit. dub. 37. num. 2. & de Usur. dub. 16. quæ pro hac sententia, Angelum, Garziam, Gutierrez, Palacium, Azebedium, Grassium. Lopez de Penam, Rosellam. Adde Cajetan. in sum. V. de usura. Marcum Serra 2. 2. quest. 77. art. 1. dub. 3. de 1. part. tract. 3. resol. 53. adde Bannez. 2. 2. quest. 77. art. 2. §. ad 2. Corrad. in resp. cas. parte 1. quest. 17. qui omnes seculis lege positivâ intelligunt.

Toto quid hæc, miselle? Deus videt, inquit, hanc emptionem esse merum ludibrium, & hanc integumentum; nempe hanc artem adolecentibus, ut hoc pacto pecuniam eliciat: non enim homo de Adolescentis peccato, sed Mercator. Adit enim Mercatorem nihil tale cogitantem pecuniâ, sed datâ fide, illius solvendæ intrinsecus, merces emit. Quis neget, Mercatorem, qui hoc agit, suas merces prædicto modo vendere cum paulo post redit adolescens, eidemque merces offert easdem merces numeratâ pecuniâ

pag. 199.

redimendas, infimo pretio sed iusto, alteri alioquin, si forte ipse redimere nolit, venditurus. Num est valde probabile, seclusâ lege positivâ, ut vocant, Mercatorem licitè redimere posse? seclusâ inquam lege positivâ; nam ne huius contractus obtentu, usura labes irrepât, Principes & Magistratus huiusmodi pacta prohibent. Neque hic tuas declamationes desidero, sed rationes. Quis enim negat, malam artem Adolescentis cum bona fide Mercatoris esse conjunctam? nec Adolescens usura vitium timet. Quod autem dicis, Mercatorem, qui bonâ fide merces vendidit, si deinde redimat, fœnoris crimen haud dubiè contrahere; haud dubiè, inquis, sed et tunc, qui dubitet, & parum curent, quid dicas, nisi dicta demonstres. Quid credas, aut teneas, nihil refert; sed quomodo probes.

Nugaris deinde tuo more, & saltas extra chorum, nam nec agitur de pretio iniusto, nec Adolescens fœnori accipit. Nempe eo modo accipit, quo dat Mercator, qui de fœnore non cogitat. * Nec scelertum est, hæc duo simulagere, vendere scilicet easdem merces summo pretio, & infimo redimere; scilicet utroque iusto. Immo ne quidem Adolescens peccat, si bonâ fide illas pecunias eliciat. Cum ista certa supponis: quæ si probabilia duxisses, utique tolerandus esses. Sic certam Augustini mentem in quinque propositionibus agnosceas, quas tamen Ecclesiâ ut hæreticas damnavit. Vis dicam, quod sentio? nihil certum habetis præter contumaciam in damnatis erroribus, & constantem adversus Romanum Pontificem conspirationem. Quod Nicolao Fabro affingis, mera calumnia est: sine teste nihil volo tale. Fieri quidem potuit, ut aliquorum decisiones morales minus probaret; quis enim neget, in quodlibet disciplina genus, fraudis, errorisque vitium aliquando irrepere? at, quod Theologiam Moralem, artem cavillandi cum Deo, generatim esse dixerit, adduci non possum ut credam. Sed demus, dixisse, quod tamen non damus: in hoc non laudo. Deus videt, inquis, merum ludibrium esse, fraudis involucrem, fallaciam, dolum, & apertissimam divinæ Majestatis irrisiorem. Deus reverâ videt id, quod est. si ergo, ut supponitur, bona Mercatoris fides intercedat, illam haud dubiè Deus videt. Retorqueo argumentum Wendrocki: est Deus, qui à vobis rationem exiger obnoxatæ pervicaciæ in propugnandis erroribus, in adornandis calumniis, in spargendis libellis famosis; dissipabit vestra consilia, dispiciet machinas, confundet artes, fraudes & dolos aperiet, factionem destruet, & juratam contra religiosum Ordinem, & Ecclesiam Romanam, conspirationem everteret.

* pag. 200.

NOTA IV.

De Usura.

Hic Apologistam Casuistarum acertimè perstringis, quasi ipse usuram, & pecuniæ collationem cum fœnore, ejusque repetendæ potestate, licitam esse doceat; ita ut vix scias, ubinam usura possit consistere. Idem Principum & Conciliorum leges, inquis, contra usuram latas iudificatur, docetque adversus Judæos constitutas fuisse, & Legis sine cessante, cessare legis obligationem. Hic autem Magistratus & Episcopos appellas, ut Jesuitarum audaciam coercerent. Quot verba, tot mendacia. Omnem usuram hic auctor improbat. Et spectato dumtaxat iure divino, nec non seclusâ Lege positivâ, ut expressè mo-

net,

net, duos modos percipiendi justum lucrum proponit: pactum scilicet trium contra deum, ut vocant, & censum utrumque redimibilem ad certum tempus. Primum modum plusquam certum auctores, licitum esse dicunt; alterum supra sexaginta. Non desunt rationes potentissimæ, quæ utrumque suadeant. An propterea usuram & injustum fœnus approbat? Nec deest propterea multiplex usus & locus & modus: si res postulare, triginta saltem percipiendi lucrum ex pecunia facile adducerem, quos ab usura labe nullus Jesuita liberat. Quod dicis de Conciliorum & Principum legibus, inane est: vel unam proferre debueras. Nemo in hac accusatione tibi fidem habeat; nempetibi ac tui similibus nulla fides pietasque. Non dixit absolute Apologista vim legis cessare, cessante illius fine; sed quibusdam conditionibus appositis: atque hoc à multis gravissimis Theologis, & Canonistis doceri; citatque in hanc rem Soto, Carbo, Azor, Navarrum, Sayum, Toletum, Suarez, Molina.

Fallum est etiam, dixisse Apologistam, Conciliorum leges in enormes Judæorum usuras constitutas fuisse: sed in Christianos, qui Judæorum exemplo, rei usuraria vacabant, quique varias artes excogitarent, ut sub iis usuræ vitium lateret. Hic fidem tuam Wilhelme, ut in cæteris hominibus, Catholicam vellem: Jansenianam ubique invenio. Mox illum incitæ & temeritatis arguis, quod asserere non sit veritatis, ante Alexandrum III. simplices usuras nulla lege, ecclesiastica scilicet, vetitas fuisse; quod ut falsum esse ostendas, multa Concilia subicis obiter, quorum Canones usuram vetant: * Verum, inquis, istos Canones ignorasse, Apologista nihil nocuit; habet enim ad omnia exceptionem, nimirum non mutari Canonibus naturam rerum. Lepidè, acutè dixisse tibi videtur; sed aperta calumnia est. Ubinam dixit, simplices usuras nulla lege fuisse vetitas? Hic sanè impossitor es, si usquam alias. Dixerat enim Apologista, ante Alexandrum III. prohibitos non fuisse modos illos percipiendi lucrum, qui alioquin liciti poterant interdum usuris locum, vel occasione præbere. Si vero Canones, quos ex Antonii Augustini lib. 3. refert, simplices dumtaxat usuras vetant, ex eodem auctore tit. 6. Ad penam libri. Parisiense tantummodò aliquid innuit, de non accipiendis fructibus agrorum, nisi computentur in partem sortis; sed eo Concilio nulla præcepta ecclesiastica inducuntur, ut legenti constabit. Præterea ibi dumtaxat damnatur acceptio fructuum injusta, contra jus naturæ, ob pecuniam pauperibus gravi necessitate pressis commodatam; præterquam quod fructus percepti, modicæ pecuniæ commodatæ valorem excedebant. Quis autè neget, in tali necessitate, pecuniam gratis commodandam esse? Abi ergo Wilhelme cum tua Canonum farragine, qui ad rem non faciunt, & quos ad meram ostentationem accumulās, ut simplices in fraudè inducas: quod huc usque vobis solemne fuit, Sacros Canones, SS. Patres, templum Domini, templum Domini, ubique passim crepatis, siue id res postulet, siue non postulet. Hypocritæ, Constitutiones Apostolicas, & Concilium Tridentinum impune rejectis, & libris in lucem editis oppugnatis: Jesuitis verò, quamvis eo sint animo erga S. Sedem, & sacra Concilia, quem nonnulli Politici immoderatum, & affectatum perperam judicant, sacrorum Canonum contemptum, & ignorantiam exprobratis. Hic sanè tritum carmen locum habet: *Clodius accusat Mæchos, Catilina Cætegos*. Hæc porro Apologistam, unum in jure Canonico vetustissimum igno-

* Pag. 201.

rasse, nemo dicat, nisi maledicus; nemo credat, nisi ignarus.

In nonam Epistolam.

NOTA I.

De cultu Deiparæ.

Montaltius in hac Epistola, * ut legenti constabit, singulares aliquot, quæ ad Deiparæ cultum & honorem pertinent, quas P. Norius singulari libro ediderat, pias & familiares citationes (vulgò praxes vocant,) impius irreverenter exploserat: utrique Apologista meritis huius delicti penas dederat. Illum defendendum suscepisti Wilhelme, ut ejusdem criminis reus evaderes. Montaltius inquis, pietatem adversus B. Virginem magnam vespiscendæ salutis subsidium esse fatetur, modò est fidei & charitatis radice nascatur, sed præter hanc, confessionem ad Deum desiderat. Hæc insignis Mentis ac tua, qui eam approbas, fraus esse videtur, quod hæc ambigua subnectat, postquam pia illa officinæ & fœniliter exhibavit. Quis unquam communem docuit? quis nescit, neminem noxe lethali viti, cælestem gloriam consequi posse? Sed Barthelemy, alique Scriptores docent, piis illis officiis Deiparam moveri, ut sibi additis ea gratia subsidio obtineat, quæ ad mutationem vitæ, & penitentiam peccatorum brevius & facilius conducunt. Divite ambigua, quæ Montaltius subnectit, quod saltem tantum officia adversus Deiparam approbet, quæ charitatis radice nascuntur. Igitur peccator, qui charitatem non habet, frustra Mariam implorat, frustra salutem, frustra illius cultui se addicit. Nec est, quod falsam illam doctrinam exaggeres: quam reverè Jesuitæ non docent, sed cultum erga Deiparam promovere conantur, quod fiat, ut peccatores illius subsidio freti, convertantur; & justè ad finem usque pervenerent. Tu verò Mariæ præsidium salutarem innocentibus, & penitentibus opportunum agnoscis; de peccatoribus autem siles: quasi verò Refugium peccatorum jure ipsa non dicatur. Vis deinde * cultum illum certis quibusdam virutibus annexum esse: quæ verò cum fide saltem & spe conjunctus non sit. Deleat præterea majorem, quam par sit, Mariæ reverentiam exhiberi à non paucis Scriptoris. Quis, amabo, latram unquam detulit? Infra latram omnis alius, quantumvis insignis, cultus congruit. Nec in hoc tantum quempiam debueras: qui reverè si secus sentiat, illius auctoritatem flocci facio. Expectabam, ut diceret, quinam sint falsi honores, quibus Deipara non delectatur: scio, quid tibi velis, Jansenii de gregis magistri opinioni subscribis; utinam erroribus aut subscripisses.

Vis adorationem illam hyperdulia, quæ Deiparam Catholici colunt, esse tantum respectivam, ut imaginum cultum. Hæc profectò à Theologis non didicisti, sed à quibusdam Anti-Marianis. Tibi etiam displicet, quod ejus splendorem, potentiam, & dignitatem laudibus extollamus. Ecclesiasticas cum hereticis, quæ similibus elogis Deiparam ornat, dum canit *Salve Regina, Ave Regina Angelorum*, &c. Quantum suspitionis & veneni hæc præ se ferat, quibus hominibus considerandum relinquo: nempe has laudes inanes & pueriles vocas. Et hæc, ut ingenue loquar, tartareo stylo. Inerres deinde precatones & litanias

* Pag. 217. * Pag. 218. * Pag. 219.